

КОМШИНИЦА

Станујем на трећем спрату у једном од последњих блокова зграда који су саграђени у нашем граду. Никада не користим лифт, зато што у малом простору који се креће вертикално имам мучан осећај у желуцу. Можда је то једна од оних фобија које, наводно, на сваком кораку вребају модерног човека. Не знам да ли сам модеран човек. Ја сам кувар у ресторанчићу поред аутобуске станице. То није посао модерног човека. Да сам кувар у оном чувеном вегетаријанском ресторану у пешачкој зони, где на ручкове долазе глумци, балерине и странци запослени у околним банкама, то би било нешто друго. Тад бих можда био модеран.

Станујем у стамбеном блоку, а то већ само по себи није модерно. Не познајем ту скоро никог. Пролазим поред њихових врата, познајем звукове и воњ који се одатле шири, али не знам ко су. Не прислушкујем на туђа врата, иако повремено успорим корак, кад начујем занимљиву размену мишљења или песму коју волим. Не уходим, само желим те људе боље да упознам.

Живим сам и врло радо бих се зближио макар са комшијама које живе преко пута. И то је немогуће. Власник стана га издаје људима који у њему бораве само кратко. Најдуже су ту становала двојица Кинеза. Уопште нису знали словачки, а за две године, колико су ту провели, нису научили ни да се јаве. На моје „бар дан” одговарали су оним њиховим чудним широким неискреним осмехом. Наравно да нису научили наш језик, кад ни на наше време нису успели да се навикну. Њихов режим је био потпуно супротан. Ноћу су били будни, а преко дана је код њих владала тишина. Ако су били код куће, онда су спавали.

Пре Кинеза у том стану су становале четири студенткиње, које су ми се обратиле један једини пут, кад им је требало поправити котлић. После Кинеза, у стан преко доселио се млади пар. Наводно су радили на телевизији. Били су врло љубазни и стварно су ми били драги. Али може ли кувар из задимљене крчме бити равноправан партнер људима из медија? Мислим да не, тако да сам их радије избегавао. Кад су се одселили, стан је два месеца био празан.

* * *

На посао одлазим већ у седам, да стигнем да спреим супе, а кући се враћам тек око шест увече. Кад су се нове комшије током дана доселиле, нисам ни приметио. Не знам ког дана су дошли, али на Јозефов имендан су већ становали ту. То знам сигурно, зато што се власник нашег ресторана зове Јозеф и за његов имендан редовно имамо попуст од педесет одсто на поједина јела. То привуче много гостију и ја имам пуно посла.

Тог дана било је управо тако. Довукао сам се кући потпуно смлављен и одмах сам легао у кревет. Око поноћи ме је пробудила бука из стана преко. Најпре сам чуо мушко урлање. Звучао је као дубоки бас. Закључио сам да тај момак мора да је велик и снажан. С њим се свађао уморан глас младе жене, који је повремено прерастао у плачљиве јецаје. У вишеспратници кроз носећи зид не можете разазнати

о чему људи разговарају, чак ни кад једно на друго вичу, али зато можете идентификовати најразличитије звукове. Зачуо се прасак разбијеног стакла, треснула су врата. А затим је тупо одјекнуло, као да се нешто велико срушило на под. Помислио сам како је онај момак жену ударио и она је пала.

Иако сам га по гласу замишљао као снагатора, одлучио сам да се умешам. Устао сам и изашао на степениште. Тамо сам кратко послушкавао, али већ је била тишина. Ако је жену гурнуо на под, свађа је тиме завршена. На крају сам дозволио, више због себе него због ње.

Трајало је доста дуго док се врата нису отворила. За то време прочитао сам са плочице: *Алан Мокрош*. Тај млади мушкарац био је додуше заиста стасит, али уопште није изгледао опасно. Није се понео арогантно, очигледно су му околности биле неугодне. Није сачекао да почнем да се жалим, него се одмах извињавао. Рекао је како му је жао што се упознајемо у оваквој ситуацији. Његова жена је имала неку прославу у фирми (сетио сам се имендана). Попила је више него што може да поднесе. Али комшија је одмах додао како се то сигурно неће поновити. Она је такоређи апстинент. Управо зато се напила, што није навикла. Сад ми је било жао што сам им позвонио. Требало је радије да сачекам, да чујем шта ће се даље дешавати и установио бих да је опет тишина. Тако сам рекао и новом комшији – изгледа да ће сад бити тишина. Мушкарац је потврдно климнуо главом. Жену је наводно сместио у кревет и сад већ спава. Упозорио сам га како јој током ноћи може бити лоше. А он је уместо одговора показао на моја врата. Промаја их је готово залупила, једва сам прискочио и унутра угурао ногу. Јаукнуо сам од бола, јер су ми врата причкинула палац. Комшија ме је питао да ли је све у реду. Пожелео сам му лаку ноћ и затворио врата. У купатилу сам се погледао у огледало. Омалени чупави тип у фланелској пицами и карираним пензионерским папучама. У поређењу са стаситим младим комшијом био сам смешан. Добро што ме оваквог није видела његова жена.

Касније те вечери је заиста била тишина. Али и тако нисам могао да заспим. Ситуација ме је пореметила, морао сам о томе да размишљам, да у глави преврћем све што ми је рекао. Постепено сам постајао сигуран да ме онај човек нешто слагао. Зашто је морао да дода како комшиница убудуће више никад неће бити пијана? Зато што је претпостављао управо супротно. Јадник.

Прве вечери о својој новој комшиници ништа лепо нисам мислио.

* * *

Кад сам следећег јутра отворио врата, у склиском лету на под се спустио коверат који је у њима био заденут. Одмах сам знао да је то писмо од комшинице. Нисам морао ни да погледам потпис (*Јана Мокрошова*). Али кад сам почео да читам, њеним рукописом сам био изненађен. Било је то писмо чврсто и одлучно, такоређи мужевно, тако својом руком не влада једна алкохоличарка. Такав рукопис код жене вероватно је израз високе интелигенције. Комшиница је писала како јој је жао што је претходне вечери изводила глупости (мало ко је толико самокритичан да о себи напише како изводи глупости). Обећала је да се то више неће поновити.

Овакве речи од одраслог човека, макар само у писму, увек су непријатне. У том тренутку постао сам сигуран да су моје комшије пристојни људи. А ја сам

неваспитани давеж. Пошто-пото тој жени – која сигурно није алкохоличарка – морао сам да се извиним за то што се она извинила мени. На путу до посла размишљао сам о начину на који да објасним своје конфликтно понашање.

Врата свог стана увече сам откључавао много дуже него иначе, али комшиница није излазила.

Као већина пристојних људи, и ја осећам одбојност према женама које пију. Са комшиницом је то било другачије, веровао сам да она није алкохоличарка. Десило јој се само једанпут. То је потврђивало не само оно писмо, него и њено касније понашање. Заиста више никад нисам чуо њену вику.

Веома сам желео да упознам Јану Мокрошову. Било је невероватно колико добро сам се сећао њеног гласа. Кроз зид је истина звучао уморно, али у њему је истовремено било и мудрости и животног искуства. Био је то глас човека са којим бих коначно у овој вишеспратници могао да попричам.

Прошло је недељу дана, онда цео месец, али још ми није успевало да сретнем комшиницу. Притом сам се заиста трудио да дође до сусрета. Ујутро сам полако закључавао, увече још спорије откључавао. Ђубре сам износио сваког дана. Више то нисам радио као пре, кад бих ухватио пластичну кесу са смећем и на путу до посла је убацио у контејнер. Сада сам увече излазио из стана само зато да бацим ђубре. Заправо супротно: износио сам ђубре да бих имао зашто да изађем из стана и будем на степеништу. Смишљено сам понављао ситуације у којима сам комшиницу могао да сретнем. Нисам то радио лоше, али нисам имао среће. Но, зато сам комшију редовно сретао. И он је често износио ђубре. Један према другом смо се односили врло пријатељски. Увек сам га питао како је и како му се свиђа живот у нашој згради. Одговарао је да су (дакле он и жена) задовољни.

Никада нисам имао храбрости да за Јану питам директно. Плашио сам се да не помисли како сам знатичељан у вези са њеним односом према алкохолу. Комшија је и тако редовно причао о њој. Једном је рекао како прави велико спремање, други пут како већ другу недељу има ангину.

Приликом једног од наших сусрета (поред контејнера) споменуо сам како је баш чудно што његову жену још нисам срео. Комшију то није изненадило, пошто Јана често иде на службена путовања, тако да или одлази рано ујутро и долази тек увече, или уопште не спава код куће. Када је у контејнер убацивао своју кесу са смећем, прогунђао је како је опет оставила да се покваре две киле меса.

* * *

У то време сам већ у предсобљу проводио читаве сате. Ослушкивао сам звукове споља, а кад бих ухватио и најмањи шум, одмах сам прискакао вратима и гледао кроз шпијунку да ли ћу видети комшиницу.

Једном сам угледао како из суседног стана излази млада жена. Брзо сам узео кесу са смећем и отворио врата. Спазио сам комшију како нешто шапуће на уво младој жени. Изгледала је доста вулгарно. Нападно нашминкана, високе потпетице, светлуцава торбица. То дефинитивно није била Јана Мокрошова из моје маште. Када ме је угледала, није се ни јавила, само се окренула ка степеништу и брзо стрчала доле.

Остао сам да стојим на вратима. Био сам изненађен њеном појавом. Комшија је сигурно приметио моју збуњеност. Ужурбано ми је објашњавао како је то била пријатељица његове жене. Наводно је била да трачари са Јаном. А онда је бесмислено додао да се жена већ купа. Тада је било јасно да ме комшија лаже. Како би се Јана већ могла купати кад јој пријатељица управо одлази. Жена коју сам видео била је његова љубавница. Мокрош је искористио женин службени пут.

* * *

Накнадно сам постао свестан да је комшијино неверство у мени изазвало још веће интересовање за његову жену. Додуше, то је већ било нешто више од интересовања. Повремено сам замишљао како ће мужа напустити и преселити се код мене. Биле су то глупости. Не зато што сам сањао о жени коју још нисам видео рођеним очима него зато што она није видела мене. Морала је од мене бити барем десет година млађа, вероватно се кретала и у бољим круговима него ја. Можда у ресторан у ком сам радио никада не би ни крочила. Нисам у њу био заљубљен (само идиот би се заљубио у жену коју није видео), али постала је део мојих планова за будућност.

Када сам се након неколико дана враћао са посла, нашао сам у вратима писамце. Овога пута није било у коверти. Комшиница ми је писала како ће увече у седам почети хаваријско искључење гаса. Радник гасовода по подне је о томе лично обавештавао све станаре. Потписала се Јана М.

Навела је само иницијал презимена. Било је у томе нечег присног, као да се већ ословљавамо само именима. То ме је прилично узбудило. У сваком случају, имао сам изговор да им позвоним на врата.

Отворио ми је комшија. Дрско сам га упитао да ли је његова жена код куће. Одговорио је да се купа (његов универзални одговор). Објаснио сам му како сам хтео да је утешим, да се не плаши, јер искључење гаса неће дуго трајати. У нашој улици су и станови за запослене у гасоводу. Овде сваки квар јако брзо уклањају. Комшија ми се захвалио и затворио врата. Видео сам да му моје интересовање за Јану није пријало.

* * *

И даље сам често мислио на комшиницу. Замишљао сам њено лице (мршава с истакнутим јагодицама и светлом нежном кожом, плаве очи, тамноцрвене танке усне), коса (дуга и црна као гавран), руке (беле, танке са плавичастим жилицама). Замишљао сам њен глас, онако како сам га чуо пре. Звучао је тако уморно, као да јој је већ доста живота. Био сам сигуран да са комшијом није срећна. Можда је већ отишла од њега. Можда га је напустила одмах после оне вечери кад ју је ударио и кад је пала. Можда се комшија само преда мном правило да супруга још живи с њим. Можда то више није било тако.

Штета што је наш ресторан отворен и викендима. Могао сам са комшиницом попричати бар оне суботе кад су се селили. Кад сам увече дошао кући, велико возило за селидбе са њиховим намештајем већ је било у одласку, а комшија је управо утоварао последње ситнице у ауто.

Пружио сам му руку и пожелео много среће. Тужно ми је одговорио да би најрадије све вратио уназад, до дана кад су се овамо преселили. Тада је наводно још био срећан. Нисам знао шта да кажем на то, никада дотад нисмо присно разговарали. Осим тога, ја бих са Јаном сигурно био срећан увек и свуда.

Попео сам се горе и откључао врата. Више није имало смисла претварати се да тражим кључеве или износим ђубре. Знао сам да је суседни стан празан.

Зато сам се озбиљно препао кад су се врата иза мене отворила. У вратима је стајала жена неодређених година. На тренутак сам спазио њено отечено и флекаво лице. Онда га је заклонио дебљи улепљени прамен плаве косе, који јој је склизнуо с главе. Кроз масне праменове у мене је гледало крвљу подливено око, које није успевало да изоштри поглед. Хтела је нешто да каже, али језик јој је отказао послушност, тако да се њене речи нису могле разумети. Брзо сам за собом затворио врата и наслонио се на њих, као да је постојала опасност да ће она жена пробати да их развали.

Не верујем да сам тад видео Јану Мокрошову. Она је ипак морала изгледати потпуно другачије. Имала је светлу нежну кожу, истакнуте јагодице, плаве очи, тамноцрвене танке усне и дугу црну косу. Она није била алкохоличарка.

Оно што је изашло из стана преко пута сигурно је било привиђење, ходајући мртвац, грозна сподоба коју никад нећу заборавити. Мени селидба неће помоћи.

(Са словачкој џревела Мирослава Каглечик)